

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izveniš nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2 Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Novi ljubljanski proračun

Je bil včeraj ob kvalificirani večini sprejet — Razmere pri mestnih podjetjih — Pred reorganizacijo mestne električne politike

Na včerajšnji seji ljubljanskega občinskega sveta je bil definitivno sprejet in odobren proračun ljubljanske občinske uprave za tekoče leto. Pri glasovanju je bilo navzočih 33 obč. odbornikov, od katerih je glasovalo za proračun 26, proti pa 6. Pri sprejetju novega proračuna so sodelovali pristajši vseh bivših strank ter je z njim sedaj podana nova podlaga ljubljanskemu občinskemu gospodarstvu za prihodnje leto. Senzacija včerajšnje seje je tvoril prihod bolnega prof. Jarca, ki so ga občinski odborniki toplo pozdravili in ki je v proračunski razpravi izjavil, da je prišel zaradi omogočenja sprejetja občinskega proračuna, ker hoče na ta način manifestirati proti tistim intrigam, katerih stremeljenja so proti interesom občinske avtonomije. Senzacija pa je vzbudila njegova izjava, po kateri je čul, da je bila od gotove strani postavljena županu ponudba, naj bi se osnovala nova grupacija, pravzaprav nova stranka z nekaterimi gospodji iz bivše SLS, pri čemur naj bi se delalo na izključitev dr. Korošca.

Značilni je bila tudi izjava obč. odbornika Rutarja, ki je nastopil kot kršč. socialist proti tistim članom bivše SLS, ki so v proračunski razpravi nastopili proti politiki nekdanje Zveze delovnega ljudstva, katero je bivša SLS proglasila za svojo. Pred vsem pa je bil glavni reaktivni stremeljenja teh g. pod vodstvom g. Iv. Hribarja, ki hočejo v občinsko upravo uvesti nazadnjaški in nesocialni sistem izpred vojne. Rutarjev protest je bil naperjen proti sabotažni taktiki Šernec-Hribarjevi grupi. Na včerajšnji seji je župan že takoj po otvoritvi tudi sporočil, da je Nj. Vel. kralj sprejel protektorat nad ljubljansko univerzo ter dovolil, da sme nositi v svojem glasu njegovo ime. Na področnosti o razpravi o proračunu mestnega zaklada je objavilo že današnje »Jutro«. Po sprejetju tega proračuna so se obravnavali računski zaključki in proračuni mestnih podjetij, o čemur poročamo v naslednjem.

6% obligacijsko posojilo

Poročevalec finančnega odseka Tavčar je nato poročal o računskem zaključku 6-odstotnega obligacijskega posojila za leto 1928. Bilanca izkazuje naslednja aktivna: zasluge hiše v Kolesarji, vile za topničarstvo vojašnice, palača Delavske zbornice in hiša ob Poljanški cesti, 24.036.061,19 Din, hranilne vloge 1.372.432,95 Din, občinske davščine 81.188,75 Din, dolžniki 47.681,89 Din, stanje blagajne 3.404,03 Din, skupno 25.540.768,81 dinarjev, pasiva pa v računski obligaciji 11 milijonov 995.000 Din, posojila 10.494.962,02 dinarjev, zaostale obresti 171.457,98 Din, prvi kupon 389,50 Din, upniki 830.760,17 dinarjev, saldo 1.688.738,64 Din. Proračun za leto 1929 izkazuje potrebnih 5.120.000 Din, pokritja pa 5.645.000 Din, torej prebitok 525 tisoč dinarjev.

Dohodki iz najemnin za stanovanja v omenjenih hišah so proračunani na 1.494.400 dinarjev. Pri glasovanju je bil tako računski sklep za leto 1928, kakor proračun za tekoče leto odobren proti 3 glasovom.

Meščanska imovina

Računski zaključek o meščanski imovini za leto 1928 izkazuje prebitok 101.743,38 Din, aktivna znašajo 659.302,31 Din. Proračun za 1929 izkazuje potrebnih 462.375 Din, dohodkov pa na najemnin 429.475 Din, na obrestih 32.900 Din. Prebitok znaša 187.375 dinarjev.

V debati je občinski svetnik Likar opozoril na dva slučaja podpore potrebnih delavcev, ki še nista rešena: poročevalec Tavčar je izjavil, da je stvar v teku in da bo ugodno rešena. Pri glasovanju je bil odobren tako računski zaključek, kakor proračun.

Amortizacijski sklad mestnega loterijskega posojila

Nato je bil odobren računski zaključek amortizacijskega sklada mestnega loterijskega posojila za leto 1928 ter proračun za leto 1929, ki izkazuje prebitok 222.192 Din. Prav tako sta bila odobrena računski zaključek in proračun mestnega ustanovnega sklada.

Mestna klavnica

V imenu upravnega odbora mestne klavnice je poročal obč. svet. Turk o računskem zaključku za leto 1928, ki izkazuje 3.164.050,14 Din dohodkov in prav toliko izdatkov.

Proračun za tekoče leto izkazuje naslednje izdatke: obrestovanje glavnice 1.378.502 dinarja, plače in pokojnine 379.728 Din, obratovanje 809.258 Din, vzdrževanje naprav 100.000 Din, pisarniške potrebnosti 15 tisoč dinarjev, davki 82.000 Din, inventarni odpis 368.998 Din, razni stroški 34.000 Din. Pokritja je 3.231.750, prebitok 64.264 Din.

Računski zaključek, kakor proračun sta bila odobrena z vsemi glasovi.

Mestna elektrarna

V imenu upravnega odbora mestne elektrarne je poročal obč. svet. Orehek. Izdatki so proračunani takole: Plače 1.122.243 Din, davki 910.000 Din, premog in nafta 2.609.986 Din, kurjava in razsvetljava 15.000 Din, pisarniške potrebnosti 55.000 Din, obratovanje 689.323 Din, maža za stroje 350.000 Din, priznavanja 2.571.170 Din, vzdrževanje 1 milijon 300.000 Din, obnovitveni fond 500 tisoč dinarjev, inventarni odpis 549.800 Din, raznih stroškov 25.000 Din. Dohodki: Poraba toka 10.026.000 Din, elektroštevila 420 tisoč dinarjev, razni dohodki 452.587 Din, prebitok le proračun na 1201.065 Din. Poročevalec Tavčar je izjavil, da bo mestna elektrarna že letos do jeseni razširjena in ko bo pričela funkcionirati nova turbina, bo mogoče uvesti novo stopnjevno tarifo. Razširjeno bo še nadalje električno omrežje in je že dovršena tudi pogodba za oddajanje toka v občino Moste, ki jo ima samo še potrditi občinski svet.

Občinski svetnik Dietrich je poročal potrebo, da prodaja mestna elektrarna svoj tok po trgovskih principih. Tok za motorje naj se zniža od 3 do 2 Din, da se bo lahko priključila naša industrija. Industrija v Ljubljani porabi približno 5 in pol milijona kilovatih ur in če bi se priključila na mestni tok, bi se vsekakor vzdignila rentabilnost elektrarne. Električni tok naj se ne prodaja po stopnjevni tarifi šele tedaj ko bo pričela obratovati nova turbina, temveč že sedaj, da se pripravi teren za nove konzumente. Predlagal je, naj se takoj uveljavi ta stopnjevna tarifa. Obč. svet. Likar je povdarjal potrebo, da se mestna elektrarna mora nadalje brezposolno ohraniti monopolno pravico za prodajo elektrike plina in vode. Na mestnem svetu se tuja konkurenca ne sme uveljaviti. Pri temno znižanje cene električnega toka, je treba takoj uvesti, da bi se dvignil konzum. Obnovitveni fond mora biti v rokah občine in ne pri cestni železnici.

Obč. svet. Rehek je povdarjal potrebo, da se podpre obrtništvo z dobavljanjem električnega toka po ugodni ceni. Strinja se z izvajanim inž. Dietricha. Cena naj se določi po proizvajalnih stroških. Župan dr. Puc je na izvajanje obč. svet. Likarja pripomnil, da se je znižanje cene električnega toka za tramvajske družbe na 1,30 Din dovolilo samo v obnovitvene svrhe. Tvrdka Siemens & Schukert se je odpovedala vsaki pravici do zneska, ki izvira iz razlike in položaj je tak, da upravni odbor tramvajske družbe lahko vsak treš notek izroči vložno knjižico obnovitvene fonda občini. Župan je tudi zavrnil velikega župana, naj posreduje na merodainem mestu, da bi se prenosoval statut tramvaj. družbe, s čemer bi bilo omogočeno, da se premosti sedež družbe iz Zagreba v Ljubljano. Poročevalec Orehek je izjavil, da pristaja na predlog, da se že sedaj zniža tarifa električnega toka in da naj se o tem razpravi že na prihodnji seji.

Poročevalec Orehek je izjavil, da pristaja na predlog, da se že sedaj zniža tarifa električnega toka in da naj se o tem razpravi že na prihodnji seji.

Nato sta bila odobren računski zaključek in proračun.

Nato sta bila odobrena računski zaključek in proračun.

Vovovod

Računski zaključek izkazuje 491.174,50 dinarjev prebitka. Proračun izkazuje 4 milijone 512.674 Din izdatkov, 4.647.086 Din dohodkov, torej prebitok 159.752 Din.

Računski zaključek, kakor proračun sta bila nato soglasno odobrena.

Plinarna

Računski zaključek izkazuje za leto 1928 prebitok 43.136 Din. Proračun za tekoče leto izkazuje naslednje potrebnosti: obrestovanje posojil 121.124 Din, plače 298.911 Din, davki 90.000 Din, premog 1.420.000 Din, obratovanje 451.249 Din, vzdrževanje 414 tisoč 547 Din, inventarni odpis 187.300 Din, razni stroški 40.000 Din. Skupno 3.023.131 dinarjev, dočim znašajo dohodki 3.073.902 Din, torej s prebitkom 50.771 Din.

Poročevalec Rupnik je povdarjal, da je konzum plina v preteklem letu narasel za 5 odstotkov. Največ plina se porabi za kuho in industrijo, manj pa za razsvetljavo. Da bi konzum nazadoval, se ni bati. Plin je razmeroma mnogo cenejši, kakor pred

vojno, dasi se je premog podražil. Skrbelo se bo tudi, da se plinski vodi še nadalje razširijo in da se bo našel način, da bodo lahko konzumenti investicije odplačevali v obrokih.

Nato sta bila računski zaključek in proračun mestne elektrarne odobrena.

Pogrebni zavod

O računskem zaključku in proračunu mestnega pogrebnege zavoda je poročal g. Turk. Računski zaključek za leto 1928 izkazuje deficit 83.247,58 Din. Proračun za tekoče leto izkazuje 1.106.621 Din, izdatkov, pokritja pa 1.144.260 Din, torej prebitok 37.639 Din.

Računski zaključek in proračun mestnega pogrebnege zavoda sta bila soglasno odobrena.

Mestna zastavljalnica

O proračunu mestne zastavljalnice je poročal obč. svet. Šterk. Mestna zastavljalnica se je kmalu preselila v novo mestno zgradbo na Poljanski cesti. Računski zaključek in proračun za leto 1929, ki izkazuje v potrebnostih Din 459.246 Din in kritja 440.000 Din, sta bila sprejeta. Ravno tako zaključni račun in proračun mestne priprave, o kateri je poročal obč. svet. Rutar.

S tem je bilo gotovo obravnavanje mestnega zaključnega računa in mestnega proračuna, na katerem so složno sodelovali pristajši vseh bivših političnih strank, socialisti, radikali, pripadniki bivše SLS in demokrati. Župan se je vsem navzočim zahvalil za njih poštrevno delo in za vztrajnost, kljub vsem oviram in nasprotjem. Noto je župan odzval vložene predloge dotičnim odsekom. Predlogi, ki jih je prečital obč. svet, dr. Korošec, in ki jih je prevzel obč. svet. Jarc, so bili odzani deloma reorganizacijskemu, deloma finančnemu odseku. Predlog obč. svet. Uratnika o davčnih in vrednost radi devalvacije hipotek, je bil zopet odzkan finančnemu odseku. Obč. svet. Turk predlaga, naj mestna uprava čimprej zgradi mrtvaško vežo. Isti obč. svet. predlaga, naj se rešija pri pogrebem zavodu v Ljubljani, in izven mesta. Obč. svet. Jarc naj proti rednemu plačevanju člankih prispevkov, poskrbi članom po smrti brezplačen pogreb. Tudi ta predlog je bil odzkan upravnemu odboru Pogrebnege zavoda, ki naj prouči ta predlog, da po možnosti postane do 1. 1930 dejstvo.

S tem je bil dnevi red izčrpan. Oglasil se je k besedi obč. svet. Tavčar, ki je izjavil, da pade današnja zgodovinska seja ravno na praznik sv. Jurija, patrona ljubljanskega mesta. Praznujemo ga lahko z zadovoljstvom, ker smo odbili napade na avtonomijo ljubljanskega mesta in manifestirali za redno in pošteno občinsko upravo. Na delo, ki smo ga izvršili, smo lahko ponosni; sprejeli smo proračun, ki je v dobrobit ljubljanskega mesta. Govornik spominja nadalje, da praznujemo danes tudi obletnico, ko nas obiskali dragi gostje iz Češkoslovaške, iz Prage. Predlagam, se odpošlje primatorju dr. Baxi v Prago pozdravna brzojavka, ki se glasi: »Občinski sve ljubljanski, se danes na dan sv. Jurija spominja Vašega in Vaših tovaršev obisk ter vam in vašemu mestu pošilja bratsko pozdrave.« (Veliko odobravanje).

Župan dr. Puc je nato zaključil kmalu po 8. uri zvečer sejo.

Stanje vojvode Stepanovića zopet poslabšano

— Beograd, 25. aprila. Po vesteh iz Čacka se je zdravstveno stanje vojvode Stepana Stepanovića nenadno poslabšalo. Bolnik je zelo oslabil, temperatura je padla na 35, žila pa na 32. Zdravniki se boje katastrofe.

Invalidski zakon predložen

— Beograd, 25. aprila. Minister socialne politike je danes izročil ministrskemu predsedniku načrt novega stanovanjskega zakona, ki bo v prihodnjih dneh predložen vrhovnemu zakonodajnemu svetu.

Levičarska zmaga na Danskem

— Kopenhagen, 25. aprila. Včerajšnje parlamentarne volitve so prinesle znaten sunek na levo. Vse meščanske skupine so nazadovale, dočim so socialni demokrati pridobili 21%, radikali levičarji pa 12% glasov. Nasprotno pa so konzervativci in komunisti dočeli poraz. Točni volilni rezultati bodo znani šele tekom jutrišnjega dne.

Zanimiva razkritja o Pavelićevi akciji

Osnovanje hrvatske revolucionarne organizacije — Atentat na Schlegla je Pavelićovo delo?

— Beograd, 25. aprila. Današnje »Vreme« poroča, kakor zatrjuje po informacijah iz docela zanesljivega in dobro poučenega vira, naslednje zanimive podrobnosti o potovanju dr. Pavelića v Sofijo in o ciljih njegove akcije:

Sporazum med dr. Pavelićem in makedonskim revolucionarnim odborom je bil sklenjen že meseca februarja na Dunaju s posredovanjem znanega bolgarskega politika dr. Staniševa. Ko se je dr. Stanišev vračal iz Ženeve, kjer je bil pridržen zunanjemu ministru Burovu kot ekspert za manjšinsko vprašanje, se je sestal na Dunaju z dr. Pavelićem in sta se že takrat podrobno dogovorila glede medsebojnega sodelovanja. Akcija naj bi se vodila potom tiska, zborovanja in tudi z orožjem. Podrobnosti te akcije bi se dogovorile na sestanku v Sofiji, ki je bil dogovorjen povodom poseta dr. Staniševa na Dunaju.

Takoj po sestanku na Dunaju je dr. Pavelić osnoval nekaj hrvatski revolucionarni odbor, ki ima svoj sedež na Dunaju, odkoder vodi vse akcije na Hrvatskem, vse pa se vrši v najožjem sporazumu z makedonskim revolucionarnim odborom. Namen tega odbora odnosno organizacije je, vršiti atentate na ugledne pristaje narodnega in državnega edinstva, nadalje na razne važne objekte in naprave. V glavnem pa mora biti naprejena akcija proti pristajem edinstva, tako da bi onemogočila vsako pomirjenje duhov in notranjo ureditev države, s čemur naj bi se ob enem prožil dokaz, da so Hrvati nezadovoljni in da se morejo le na ta način boriti za svojo neodvisnost. Prva žrtve te akcije je postal direktor zagrebskih »Novosti« Toni Schlegel.

Na sestanku v Sofiji je bilo tudi sklenjeno, da se bo organizirala posebna akcija med hrvatskimi izselenci v Ameriki, da bi se na ta način pribavila tudi finančna sredstva. Pavelić in dr. Stanišev nameravata izdati tudi posebne liste v Ženevi, in v Sofiji.

Ugotovljeno je, da potuje dr. Pavelić z avstrijskim potnim listom, ki je bil izdan na Dunaju 28. marca ter je veljaven za štiri mesece. Potni list se glasi na ime dr. Ante Pavelić, odvetnik rojen v Radinu, živeč na Dunaju.

Sofiji. Iz Carigrada, kjer bo stopil v stike s sovjetskimi agenti, bo potoval v Italijo, kjer namerava ostati del časa, na kar se bo vrnil na Dunaj.

— Beograd, 25. aprila. Na demaršo

Kaj pravi bolgarski zunanji minister

Izjave Burova na včerajšnji seji sobranja. — Vlada obžaluje, vendar pa ne more ničesar storiti.

— Beograd, 25. aprila. O demarši, ki jo je izvršila naša vlada v Sofiji, je govoril zunanji minister Burov tudi na včerajšnji seji sobranja povodom debate o proračunu zunanje ministrstva. Kakor poroča »Vreme«, je med drugim izjavil:

»Znano vam je, da so bili izvršeni diplomatski koraki v zvezi z govori dr. Pavelića v Sofiji. Bolgarska vlada ne more odklanjati sprejema političnega begunca in tega tudi ne more zahtevati od nas beogradska vlada. Mi

ne moremo prepovedati mirnih manifestacij. Res pa je, da so padle neugodne izjave o stanju Hrvatov in Makedoncev v Jugoslaviji in naša vlada obžaluje, ker so te demonstracije škodovale tudi bolgarskim interesom. Gotovo je, da mi ne moremo dovoliti provokacij proti sosednji državi in nelegalne propagande. Želimo pa, da tudi beogradski tisk popravi svoje pogrške. Bolgarska vlada pa ni storila ničesar, kar bi kršilo prijateljstvo z Jugoslavijo.

Avstrijska vladna kriza

— Dunaj, 25. aprila. Stranke so splošno mnenja, da bo vladna kriza končno rešena tekom jutrišnjega dneva z imenovanjem kandidata za mesto kancelarja, ki bi ga vse stranke sprejele. V ospredju je ime dr. Seiplova predhodnika, dr. Rameka, proti čigar kandidaturi stranke najbrž ne bodo ugovarjale.

Senzacionalen preokret v aferi Angleške trgovske banke v Beogradu

Beograd, 25. aprila. P. V. znani aferi angleške trgovske banke, ki je bila po svojih nameščencih z izdajo potvorenih garancijskih pisem oškodovana za okrog 20 milijonov Din, je nastal danes senzacionalen preokret. Kakor znano, se je z zadevo že bavilo sodišče, ki je vse štiri obtožence, bivše nameščenice banke, opustilo in bi bila banka dolžna, da prizna in likvidira od njih neupravičeno izdana garancijska pisma. Banka se je pritožila na apelacijsko sodišče, ki je danes po kratki razpravi razveljavilo odlok prvostopenjskega sodišča ter odredilo ponovno aretacijo vseh obtožencev in obnovo celokupnega preisa. Opoldne so bili aretirani bivši podravatelj banke Gorgije Utješinović, nadalje disponent Albert Orestin ter trgovca Rista Daskalović in Gorgije Vitalić. Nad vsemi štirimi je znova odrejen preiskovalni zapor. Za nadaljnji razvoj te afere vlada v vseh krogih, zlasti pa v finančnem svetu, veliko zanimanje.

Polovična vožnja za solunski velesejem

Beograd, 25. aprila. Za mednarodni velesejem, ki se bo vršil v času od 15. do 30. septembra v Solunu, je železniška uprava dovolila polovično vožnjo za obiskovalce tega velesejma kakor tudi za prevoz blaga, namenjenega za ta velesejem. Ugodnosti veljajo za vse vlake izveniš SOE.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.845 — 22.905 (22.875), Berlin 13.485 — 13.515 (13.50), Bruselj 7.9068, Budimpešta 9.9205, Curih 1064.4 — 1067.4 (1065.9), Dunaj 7.9816 — 8.0116 (7.9956), London 276—276.80 (276.40), New York 56.705 — 56.905 (56.805), Pariz 222.51, Praga 168.15 — 168.95 (168.55), Trst 298.16. Elekti: Celjska 158 den., Ljubljanska Kredita 123 den., Praštediona 850 den., Krvditi 170 den., Vevče 120 den., Stavbna 50 den., Ruše 250—260, Žezir 105, Srbske tobačne srečke iz l. 1888 65 zaklj.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: Dunaj 799.56, Amsterdam 22.875, Berlin 13.50, Budimpešta 9.9205, Milan 298.16, London 276.40, New York 56.81, Pariz 222.52, Praga 168.55, Curih 1065.9. Elekti: Vojna škoda 420.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: Beograd 9.125, London 25.2125, New York 519.50, Pariz 20.30, Milan 27.205, Berlin 123.22, Dunaj 73, Praga 13.385, Budimpešta 90.60.

Ljubljanske občinske davščine

Dohodki mestne občine Ljubljanske. — Nove občinske davščine za stanovanjske in gasilske namene.

Na večerjani seji ljubljanskega občinskega sveta je bil končno odobren občinski proračun za l. 1929. Večerašnji seji niso prisostvovali ter se udeležili glasovanja o proračunu poleg občinskih svetnikov dr. Gosarja in Urbasa, ki sta opravila svojo odločnost, obč. svetniki inž. Bernec, Iv. Hribar, Jeglič, dr. Jerič, Babovec, Olup, dr. Ravnihar, Meze, Krivina, Osana, dr. Puntar, dr. Rožič in Musar. Vseh skupaj je manjkalo 15 občinskih svetnikov, dočim jih je bilo prisotnih z županom vred 33. Seje se je udeležil tudi bolni prof. Jarc, da je omogočil kvorum. O poteku in izjavih, ki so bile ob tej priliki podane, je obširneje poročalo že „Jutro“. V naslednjem navajamo samo glavne dohodke mestne občine Ljubljanske.

Mestna podjetja

Proračun mestnih podjetij izkazuje za l. 1929 460.896 Din dohodkov in sicer prebitki mestne elektrarne 201.005 Din, mestnega pogrebnega zavoda 37.639 Din, mestnega loterijskega posojila 222.192 Din.

Občinske davščine

so proračunane takole: mestna trošarina 14.282.130 Din, odškodnina za pobiranje dr. trošarine 183.548 Din, tehtarina 130.000 Din, voznašina 4.000.000 Din, tržnina 1.000.000 Din, tržna pristojbina 105.000 Din, mestnarina 10.000 Din, gostajšina 2.900.000 Din, kanalška pristojbina 650.000 Din, portalni davek 30.000 Din, davščina na prenočišča 400.000 Din, stanovanjski davek 100.000 Din, davek na zavarovalne premije 250.000 Din, priračkarina 500.000 Din, davščina na nezazidane parcele 120.000 Din, davščina na listne elektr. cestne železnice 370.000 Din, davščina na vozila 400.000 Din, občinske takse 350.000 Din, opominarina 500.000 Din. Občinska določila na državne davke 7.200.000 Din.

Vsi dohodki mestnih podjetij in davščin so preračunani na 33.521.574 Din.

Nove so tri davščine in sicer: taksa za predelavo stanovanjskih prostorov v poslovne lokale, davek na nezazidane parcele in davščina na zavarovalne police proti požaru.

Taksa za predelavo stanovanjskih prostorov v poslovne lokale

Za dovoljenje predelati stanovanjske prostore v poslovne lokale se plača posebna občinska taksa Din 200 od vsakega m². Kdor brez obsevnega dovoljenja začne izpreminjati stanovanjske prostore v poslovne ali jih je že izpreminil, plača brez ozira na ostale zakonite posledice to takso v dvojni meri. Proti predpisu globe je Jopustna pritožba na občinski svet v 14 dneh po dostavitvi.

Davek na nezazidane parcele

Na nezazidane parcele se v mestu Ljubljani plačuje potrebna davščina, ki se steka v stanovanjski fond. Kot nezazidane parcele, podvržene tej davščini, se smatrajo predvsem vse nezazidane parcele, ki so v katastru že kot stavbene označene. Nadalje oni zemljiški kompleksi v mestu, ki se po obstoječem regulacijskem in stavbnem načrtu imajo parcelirati in zazidati, čeprav se sedaj uporabljajo kot vrtni ali dvorišča.

Taj davščini niso podvrženi vrtni vili, v kolikor ne presegajo površine 2500 m², nadalje dvorišča, v kolikor niso že po obstoječem zazidalnem načrtu namenjena za zidavo.

Ravno tako se ne plačuje ta davščina od vrto, ki so lastniku glavni vir njihovih dohodkov.

Izmera davštine znaša:

a) v okrožju, omejenem na severu in na zapadu po progi južne železnice ter na jugu po ulicah:

»Na Vrtačih, Bleiweisovi cesti, Rimski cesti, Emonski cesti, Čojzovi cesti preko Sv. Jakoba mostu, Sv. Jakoba trgu in Rožne ulice do podnožja gradu na Florjanski ulici, ter na vzhodu po Vojaški ulici, Skofji ulici in Zrinjskega cesti do podnožja gradu.

za vsak m² po 5 Din.

b) v delih mesta, to je ležečih med progo južne železnice, dolenske železnice, Guberjevim kanalom in Ljubljano do izliva Gradaščice, med Gradaščico, podaljšano Bleiweisovo cesto (Krožno cesto) in »Na Vrtačih« se plačuje po 1 Din letno od 1 m².

c) v ostalih delih mesta se ta davščina za enkrat ne plačuje, lahko se pa vsak čas po sklepu občinskega sveta raztegne tudi na druge dele mesta, čim je regulacijski načrt odobren.

V svrhu odmere tega davka mora vsak lastnik nezazidanih parcel ali nezazidane parcele, ki pridejo po točki 4 le-te navedbe v poštev, prijaviti ta zemljišča mestnemu magistratu z navedbo katastralne občine, vložka in izmere v m².

Prijava je vložiti v dveh izvodih: en izvod pridržati mestni magistrat, drugi izvod opremljen s prezentacijskim razlom magistrata se vrne stranki.

Če pa listnik parcele ne vložiti prijave, se davščina odmeri uradoma na podlagi pripomočkov, ki jih ima mestni magistrat na razpolago.

Plačevanje le-te davštine so oproščene parcele, ki so last kralja, države, ljubljanske samoupravne oblasti in mestne občine Ljubljanske ali pa fondov, ki jih le-te zalagajo.

V oziru vrednih primerih sme župan po prostem preudarku na posebno prošnjo lastnika posebnih parcel davka davka oprostiti. O izmeri davka se plačilu zavezanca stranka obvesti s plačilnim nalogom, iz katerega mora biti razvidna odmerena podlaga in letni davčni obnos.

Davščine se plačujejo pri mestni blagajni tekom 15 dni po vročitvi plačilnega naloga, če se davek ne vplača pravočasno, se izmerja potem politične eksekucije za zamudnimi obrestmi vred, ki znašajo 8%.

Proti odmeri davštine je dopustna pritožba na mestni magistrat tekom 15 dni po vročitvi plačilnega naloga, o pritožbi odloči občinski svet.

Ta naredba dobi veljavnost 1 mesec dni po objavi v Uradnem listu za Ljubljansko in mariborsko oblast.

Občinska davščina na zavarovalne police proti požaru

Vsa, ki je v okolišju mestne občine Ljubljanske zavarovan proti požaru, mora poleg zavarovalne premije, ki jo plačuje zavarovalnici, plačevati v prid mestne občine Ljubljanske, še posebno občinsko davščino, ki se steka v fond za mestno gasilno brambo.

Ta občinska davščina znaša 10% zavarovalne premije, vstevši eventualno zakonito doklado k tej premiji. Morebitni nadaljni pribitki, ki jih zavarovalec mora zavarovalnici še plačevati, kakor n. pr. kolekci, upravni stroški itd., in ki nimajo značaj zavarovalnih premij, ne spadajo v odmereno podlago predmetne občinske davštine.

V svrhu te davštine morajo vse zavarovalnice, ki imajo svoj sedež ali svoje zastopstvo v Ljubljani najkasneje tekom dveh mesecev po objavi le-te naredbe v Uradnem listu Ljubljanske in mariborske oblasti predložiti mestnemu magistratu seznam vseh pri njihovem zavodu zavarovanih, v okolišju mestne občine Ljubljanske prebivajočih strank z navedbo stanovanja zavarovanca, zavarovalnega objekta in dosedanje zavarovalne kot take ter vseh posebnih pribitkov, ki jih zavarovalnica vrhu tega pobira iz naslova zavarovalnice od zavarovancev.

Vse zavarovalnice, ki imajo svoj sedež ali svojo reprezentanco v okolišju mesta Ljubljane, so zavezane pobirati to občinsko davščino v obliki mestne doklade k zavarovalnici izraza meseca, ki sledi objavi te naredbe v Uradnem listu in jo izplačati do konca naslednjega meseca pri mestni blagajni na podlagi individualnega obračuna brez ozira na to, ali je zavezanec v preteklem mesecu zapadlo premijo poravnal ali ne. Če se pa vsled neplačila premije zavarovalna pogodba stornira, je zavarovalnica upravičena do povračila pri mestni blagajni uplačane davštine.

V primeru, da je kak zavarovalec zavarovan pri neki zavarovalnici, ki nima svojega sedeža ali stalne reprezentance v Ljubljani, mora to naznaniti tekom meseca dni po objavi te naredbe v Uradnem listu mestnemu magistratu ob natančni navedbi zavarovalnice in predložiti potrdila glede plačila zadnje zavarovalne premije; te podatke pa lahko tudi da pri mestnem magistratu na zapisnik.

Takšnim zavarovancem se davščina odmeri in predpiše s posebnim plačilnim nalogom, glede katerega je tekom 15 dni dopustna pritožba na občinski svet in proti odločbi občinskega sveta v istem roku priliz na Oblastni odbor ljubljanske oblasti.

O pravilnosti obračuna (§ 4) je mestni magistrat upravičen preprečiti se po svojem z uradno izkaznico legitimiranemu uradniku, ki je opravičen zahtevati od zavarovalnice odnosno njene reprezentance vsa potrebna pojasnila in vpogledati tudi v zapiske, ki jih zavarovalnica, odnosno reprezentanca vodi.

Če magistrat spozna predloženi obračun nepravilnim, je upravičen davščino uradoma popraviti. Pač pa mora o tem zavarovalnico obvestiti s pristavkom, da lahko proti tej določbi vložijo pritožbo odnosno priliz v rokih, določenih v § 5, drugo odstavke te naredbe.

Ta naredba stopi v veljavo z mesecem, ki sledi objavi te naredbe v Uradnem listu za Ljubljansko in mariborsko oblast.

Občni zbor Jadranske straže

Snoči se je vršil v Kazini 6. redni občni zbor JS, ki ga je otvoril predsednik veliki zbor dr. Vodopivec. Predsednik je naglasil, kako velike važnosti je za nas naše morje, zaradi česar se moramo idejam ki jih propagira JS v bodoče še vse bolj posvečati. Smisel za težnje društva prodira čedalje globlje med narod, kar je razvidno tudi iz priračka članstva v preteklem letu. Podal je dalje še krajše poročilo obsega znatja o delovanju odbora in posameznikov, omenil tudi lep uspeh prireditvenega danskega odseka, ki se je izrazil v zimski prireditvi JS. Tajniško poročilo, ki podrobno slika vse delo in uspehe ter težnje društva, je podal tajnik g. Ivan Legat. Blagajniško poročilo, ki ga je podal blagajnik g. kapetan Kasparovič izkazuje tudi lep finančni uspeh društva. Obe poročili sta bili soglasno sprejeti, ter je bil upravnemu odboru poslan na pregled člana nadzornega odbora direktorja g. J. Štokarja absolutorij.

Pri volitvah je bil za predsednika soglasno izvoljen veliki župan dr. Vodopivec v odbor pa: dr. L. L. Böhm, dr. Otou Fetič, dr. Valentin Rožič, dr. Karl Pirjevec, tajnik TPD Joško Pogacnik, veletrg. Fran Stupica, dr. Niko Zupančič, veleind. Franc Bonač, vladni tajnik Ivan Legat, superior Karol Kokolj, bančni uradnik Anton Kos, Fernanda dr. Majaronova, Tilka dr. Zbanič, pred. Ivo Sancin, uč. Pirnat, prof. Fr. Sič, kapetan voj. brod. Bernard Jelenc, inž. Bruno Gombač, Jela inž. Serneceva, div. general Sava Trifkovič in kapetan Kasparovič.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni: generalni ravnatelj Alojz Tykáč, bančni ravnatelj dr. J. Štokar, bančni direktor Fran Rus, bančni direktor Avgust Tošič in veletrg. Mirko Ambrožič. Kot delegata za glavno skupščino, ki se vrši v juniju v Sarajevu sta bila soglasno določena direktor dr. Böhm ter vladni tajnik Ivan Legat.

Janezove skrbi,

— Janezek, danes si moraš lepo umiti vrat in ušesa, ker pričakujemo strica.

— Kaj pa če ne pride?

Ljubljana, 25. aprila.

Preteklo soboto smo razpisali anketo z vprašanjem: neženjenim in neomženim o vzrokih, zakaj se izogibajo stopiti v zakon. Odgovore, ki smo jih prejeli, začnemo danes objavljati.

1

Večina nas odvrta od zakona naši oženjeni tovariši. Med štirimi očmi nastopajo kot velike žrtve svojih žen ter nas prepričujejo, da je še najboljši samski stan. Če trpiš pomanjkanje, ga trpiš sam brez žene in otrok. Če je stvar taka, veruje človek raje drugim, kdo da bi sam poskusil. Zato se še nisem poročil, čeprav sem star 45 let in sem imel že najlepše prilike, da stopim v zakonski jarem. Smilijo se mi vsi zakonci, zlasti oni, ki so v materialnih stiskah. Ljubzen gre skozi žolode! tako zatrjuje moj najboljši prijatelj in jaz sem globoko prepričan o verodostojnosti tega pregovora. ko mi pripoveduje o svojih vsakodnevnih preprikih z ženo, ki zahteva od njega denarja, a ga siromak nima kje vzeti.

2

Moj ideal je, da ostanem samski do konca življenja. Moškim ni zaupati. Znani so mi primeri, ko skačejo čez zakonski plot moške, ki so na glas kot najboljši zakonci. Če je zakon kaj vreden, pa mora biti tak, da ne vara moške žene ali pa obratno žena moža. Žena je večinoma vedno zvesta možu, dočim jo ta vara, samo če se mu nudi prilika. Pred kratkim smo brali ravno v »Slovenskem Narodcu«, kako je prišla neka gospa prosit na policijo, naj vzamejo v roke neko gospodično, ki jo je sprejela k sebi na stanovanje, a se je njen mož spetal z njo. Pomislite, ta gospod, ki je bil doslej vzoren zakonski mož, kakor ga je opisala njegova žena, je izkoristil prvo priliko in se je izneveril ženi, s katero je živel že dolgo vrsto let in imel z njo otroke! Tu se že vese neha! Takih primerov je vedno več — veliko mi zaupajo tovarišice in tudi sama marsikaj doživim. Uradnica sem, ni mi ravno sile, privoščim si lahko marsikaj, zato pa mi ni prav nič do zakona, pri katerem obstoji 99% verjetnosti, da doživim mnogo nepotrebnega razočaranja.

3

Tudi jaz kandidiram za zakonski stan. Ampak, bo menda ostalo le pri kandidaturi ker... Prosim: Mlad, zasebni uradnik sem s primernimi dohodki. S to zavestjo in ob tem dejstvu sedem v kavarno in opazujem ženski svet.

Menda to ni greh, če kandidiram... In kaj vidim? Elegants toalete, bele nežne ročice, ki se kar šibe, ko nesejo skodelico črne kave k ustom. Med drobnimi prstki fina cigareta, na bledem, sminkanem obrazu izraz nepopisnega dolgočasia. Hrepenenje po luksuzu, sladkem brezdelju in... mehkih objemih ter kvečiemu se omedlenih debatah o ljubezni. To je vse, kar veje iz bistva moderne ženske. Pa si jo zamislil pri svoji plači v tesnem, za silo opremljenem stanovanju kje na periferiji. Ali se ne bi skregala prvi dan po poroki? »Stužkinjo hočem!«, bi zahtevala. »In še nekoga, ki bi tebe pitale, bi odvrnil jaz. Pa bi se začel pkeel. Je prav, da si ženska prizadeva ugajati moškim? Toda to prizadevanje gre daleč, da se človeku ježijo lasje od strahu pred zakonom.

Drobtinice in drobtine iz ljubljanske doline

Lastovke v stanovanju. — Zopet karambol na Miklošičevi cesti. — Hudo je, če ga primejo za alimente.

Ljubljana, 24. aprila.

Nenavaden doživljaj je imel v tork zjutraj neki gospod, ki stanuje na Rimski cesti 21. Iz sladkega sna ga je zbudilo glasno cvrčanje v sobi. Pomel si je oči in ni mogel verjeti, da je res, kar je videl. Na električni žarnici so sedele tri lastovke, ki so veselo cvrčale in si razodvale svoje križe in težave. Priglasil jih je mraz — zunaj je namreč snežilo, temperatura je močno padla in uboge ptice so si v sobi, katere okno je bilo slučajno odprto, poskale zavetja. Ko so se preumražene lastovke nekoliko pogrele, so zopet odletele. Zanimivo je, da se niso nikogar v sobi zdale.

V ponedeljek popoldne so bili številni pasantje na Miklošičevi cesti zopet priča karambola med kolesarjem in avtomobilom. Na križišču Miklošičeve ceste in Tavčarjeve ulice se je hotel neki kolesar umakniti nasproti vozečemu avtomobilu, toda bilo je že prepozno. Zavozil je naravnost v avto. Sunk je bil tako močan, da je kolesar s kolesom vrad odletel v loku na pločnik. Sreča v nesreči je bila, da je ostal nepoškodovan, pač pa se je popolnoma strlo zadnje kolo, prednje kolo pa močno poškodovano. Kolesar, po poklicu baje zidar, si je kmalu opomogel, pobral je ostanke svojega kolesa in je žalosten mahnil domov. Kdo bo siromaku povrnil škodo, je seveda odprto vprašanje, kajti kakor zatrjuje očividci, je krivda na obeh straneh. Največ krivde je pa seveda na tem, ker na tem križišču je vedno ga prometnega strah, da bi bil vol kot poboten. Po nedavni težki avtomobilski nesreči, ki se je

Kje ste krotke, skromne, varčne pridne, čedne duhovite in take, ki bi znale biti gospodinjice, matere in zveste zakonske družice?

Ali so res vse pobrali naši očeti, dedje in pradedje, da nam potomcem, ki bi si radi ustanovili lastno ognjišče, ni ostalo ničesar?

Dokler kaj primerne ne najdem, ostanem kandidat. — Jaroslav T. kan.

4

Anketa, katero ste otvorili, se zdi precej težka, oziroma, ako se človek hoče v to vprašanje objektivno pogledati, mora biti težka.

Razlogov je več.

1.) Materialne nepravilike. Hipoproducta inteligence je to po vsem svetu povzročila, pri nas pa največ. Uradniki, državni, kakor tudi privatni, imajo plače omejene na tak, naimanjši možni minimum, da je jedva za življenje enega dovolj. Ako se oženi, dobi doklado 150 Din mesečno za ženo in vsakega otroka, kar je pač samo ironija in grenak sarkazem na zakon.

2.) Socijalne prilike. Človek si želi za družico sebi enako inteligentno ženo. Take so pa večinoma samostojne z ravno tako minimalno plačo in poznajo vso bedo in težo življenja. Zato se tudi zakona boje, ker jih materinstvo in skrb za dom odbija od njihovega zaslužka in ostane vse na moževih ramenih in plači. Rezultat je še težja borba za obstanek, ker mora za več njih misliti in skrbeti. A bogatim je boljše izven, kakor v zakonu.

3.) Povoljne razmere. Neka gospodična mi je pisala: Zakaj da se omožim? Za direktno izpričevalo ubožnosti smatram to. Sama se hočem živeti. Ima prav, pa tudi ne. Povoljne razmere pa so nam prinesle tudi vse druge. Zakon ne privlači, ker človek izven njega naide vse, kar naide v njem. A izven njega je še mikavnejše, ker je dana možnost variacij. Zakon je danes skoro izgubil svoj nekdanji sveti značaj.

4.) Naglica. Mislil se, da se mora v treh dneh zaročiti in poročiti. Človek rabi leto dni, da spozna sočloveka, a naglica je pokazala žalostne rezultate: razporeke, prepire, samomore, a tekom let, če bo pri tem ostalo, se bodo šele pokazale nedogledne posledice.

5.) Moderna žena, ker misli, da bo z materinstvom izgubila lepoto. Torej splošno nepravilno razumevanje zakona.

To so vse splošni vzroki po mojem mnenju. Moj zasebni je poleg tega še ta, da se še ne smem oženiti in da sem še menda in baje zato premrad. Pa poleg vseh navedenih vzrokov, če bi se že smel, inak bi se oženil, ker vem da vsako pravilo ima svojo izjemo in je mnogo takih izjem tudi med našimi Slovenci, namreč dobrih izjem.

Zahtevate, naj bo odgovor kratek. Moj je, četudi bi o tem vprašanju lahko napisal cele roman.

Ko boste to anketo končali, otvorite drugo z vprašanjem:

»Kako bi se dalo premestiti vse te zapreke in pomisleke proti zakonu in kako bi se popravilo razumevanje zakona.«

Tudi to vprašanje bi bilo hvaležno in morda odgovori koristni — Vladimir P. Regally, sanitetni narednik, Brod n-S.

pozna in še nikdar se ni z njo izprehajal. Toda dekle še ni izigralo vseh adutov. Sveženj plem. spominov na kratko ljubzen, je privleklo na dan in jih pomolilo sodniku. Ta je čital: Res si ti srčkana punčka. Toda z ozirom na tvoje pisane predviličenje moram prekiniti s teboj... Še bolj čuden vtis pa je napravilo drugo pismo. Bil je odgovor na njeno vradostno vest, da se čuti mater. Odgovoril je, naj ga pusti pri miru, kjer sploh nima časa misliti na take stvari, če pa misli, da je on oče, naj da otroku ime Janez — seveda če bi bil fant — ne pa Jože. Bil je res fant in dobil je ime Janez. Čeprav je lep deček ga oče ni preveč vesel, kajti sodnik je analomsko razsodil: Vsak mesec 500 Din...

V sobo je stopilo še eno dekle. Bila je žrnolaska, že na prvi pogled energična. Energično je tudi odgovorila na sodnikovo vprašanje, če je on res oče: Kaj pa mislite, kdo drugi naj bi bil? Zapejal me je, pa basta. Sicer pa nočem, da me poroči in tudi moja mati je istega mnjenja. Samo alimente naj mi plačuje, pa ga še povohala ne bom več.

Njega sploh ni bilo k razpravi. Je namreč pri vojakihi nekje v Makedoniji in zato je moral sodnik razpravo preložiti.

Saj veste, kako je, če se star panj vname? No in vnel se je star Ljubljčan ter se zaljubil v neko mladenko iz boljše hiše. Naenkrat so bili sadiji prevroče ljubuzni. Ker se je sivolasi Ljubljčan upiral priznati očetovstvo, je punca tožila. Te dni sta bila na sodišču. Ze prileteli Ljubljčan je priznal, da je bil tako malo intimen s dekletom, toda da je on oče, o tem se ni pustil preprečiti. Zahteval je krivno preiskunjo, kar je pa dekle odklonilo. Sivolasi gospod se je skliceval tudi na svojo starost, češ, da je v letih, ki... Prekinili pa je njen zagovornik, ki je naglo citiral Bo-caccia, češ, da ima tudi česen glavno belo, a rep mu je zelen. Sivolasi gospod je tudi prinesel zdravniško spričevilo, toda ponagalo mu ni dosti. Tudi on je bil obsojen, da bo moral 15 let plačevati alimente. Zagodnjaj je, odšel iz sobe, krepko pijan predse in se robato pridulil. Kimeet...

Beležnica

Kolodar.

Danes: Četrtek, 25. aprila 1929; katoličani: Marko; pravoslavci: 12. aprila. Vasilije.

Današnje prireditve.

Drama: Utoplenca.

Kino Matiča: Beli sovrazi.

Kino Ideal: Podkev.

Dežurne lekarne. Danes: Trnkovec, Mestni trg. Ramor, Miklošičeva cesta.

Iz uredništva

Uredništvo je prejelo pismo starega naročnika, v katerem je izražena želja, da bi objavili seznam novih ulic v Ljubljani, češ, da to vsakega Ljubljčana pa tudi druge čitatele »Slov. Naroda« zanima. Ugotovitvoma, da je bil točen seznam novih ulic in cest v Ljubljani objavljen v »Slovenskem Narodcu« in lanki binokotni številki z dne 26. maja. Toliko pisu dotičnega pisma v pošastilo.

Pri hemoroidalni bolezn. zagatenju, natrganih črevah, abcesih, sečnem pritisku, odebelih jetrih, bolečinah v križu, tesnobi v prsih, hudem srčnem utripanju, napadlih omotice prinaša uporaba naravne »Franz-Josefov« grenčice vedno prijetno olajšanje, čisto tudi popolno ozdravitev. Strokovni zdravniki za notranje bolezni svetujejo v mnogih slučajih, da naj pijejo taki bolniki vsak dan jutraj in zvečer pol čaše »Franz-Josefove« vode. — Dobi se vseh lekarnah, drogerijah in specialističnih trgovinah.

Lov na lisice

Zanimive sporne prireditve v Ljubljani.

Ljubljana, 25. aprila.

V nedeljo imamo v Ljubljani kar dve zanimivi sporni prireditvi. Prva je ljubljanski »dvor« med Hribom in Primorjem, o katerem govore nogometni klubci že dva meseca, druga je »Lov na lisice« z motocikli, ki ga priredi kolesarski klub.

»Lov na lisice« z motocikli je prva prireditve te vrste v Ljubljani. »Lisica« se odpre v avtomobilu eno uro pred zasledovalci. Voziti mora po predpisanim terenu, na križišču pa mora puščati znake za zasledovalce. Po kontrolirano prevoženih 45 km se sme lisica skriti odnosno aktivirati. Voziti sme samo po dr. žavnih, deželnih, in občinskih cestah. V mestu samsen voz po Gosposvetsk, Bleiweisovi, Dovozi cesti, sloni Zelene jame, južno od Ljubljane vzhodno od Zaloga v ravni ravnici črti preko Save do Berčevega, od tu dalje ob vzhodni strani do Zg. Jarš, dalje severno od Zg. Jarš po cesti preko Mengla—Most—Vedice do Smlednika in zabodno od Smlednika čez most preko Save skozi vas Spile do gostilne Bohinc nad Medvoh, dami, potem čez most preko Sore v Medvohah do vasi Preska in od tu dalje ob vzhodni strani do Podutika ter po cesti Šiška—Ljubljana mesto. Seveda lahko izbira lisica poljubno smer in vodi zasledovalce za nos kakor ve in ga.

Znagovalec je tisti, ki jo prvi izsledil in ki se je prvi dotakne. To potem potrdi sporna komisija, ki se vosi na avtomobilu po »lisice«. Če noben tokmovalec »lisice« ne izsledil v treh urah, ostane »lisica« sama zmagovalec in prejme tudi predpisano nagrado. Lisica starta ob 13. s Kongresne trga, zasledovalci eno uro kasneje in sicer po vrstnem redu prijav v pelminimih predseščih.

— Motokolesarski klub »Hrib« v Ljubljani. Peva letošnja pomladanska prireditve za motocikliste »Lov na lisice« se vrši neprekinjeno v nedeljo, dne 28. t. m. Start zasledovalcev ob 14. v Zvezdi. Doslej došle prijave ostanele v veljavni, nedeljne prijave sprejema g. Fr. Ogrič. telef. št. 2652, in na klubski tajnik dovevo od 13. do 14. v kavarni »Prešeren«. Tokmovalci, kakor tudi vodstvo telme se morajo brezpozno udeležiti sestanka v nedeljo dopoldne ob 16. na vorodni kavarni »Evropa«. Po končani tekmi sporni sestanke in razpisane rezultate v gostilni pri »Urbančev« na Ježici. Drevi ob 20. seja upravnega odbora v društveni sobi gostilne »Novi Svet«. — Upravni odbor.

GRADSKA LEKARNA, Kamenita ul. 11.
Prosimo, pošljite mi tri steklenice Mar-
kovih kapljic, ker sem videl, da so mi po
njih porabi najcenejša bolečina v želodcu.
Misko Mlinar, Bedenik, p. Severin.

Najboljše, najtrajnejše, zato
najcenejše!

Dnevne vesti.

— **Odlikovanje.** Z redom Sv. Save IV. stopnje je odlikovan vpokleni radovljanski sanitetni referent dr. Ignacij Jelovšek.

— **Izpremembe v naši vojski.** Imenovan so: za komandanta dravske pehotne brigade dosedanjega načelnika informacijskega oddelka generalnega štaba generalstabi brigadni general Zivko Stanislavčević, za pomočnika komandanta potiske divizije dosedanjega komandanta šumadijske pehotne brigade brigadni general Milan Plesničar, za pomočnika komandanta 12. pešpolka »Carja Lazara« dosedanjega poveljnika 1. bataljona 40. pešpolka triglavskega, podpolkovnik Franc Grošelj, za pomočnika komandanta 49. pešpolka dosedanjega poveljnika 1. bataljona 13. pešpolka podpolkovnik Franjo Kubeš, za vršilca dolžnosti komandanta 1. artiljerijske polka dosedanjega komandanta 2. divizionarke vrbarske artiljerijske brigade podpolkovnik Ljudevit Koželj.

— **Iz zdravniške službe.** V imenik zdravniške zbornice za Slovenijo je bil vpisan zobozdravnik v Krškem dr. Hribar France.

— **Prof. Popović v Pragi.** V torek je prišel v Prago profesor jugoslovenske literature na beograjski univerzi dr. P. Popović. Povabila ga je filozofska fakulteta praške univerze, ki hoče seznaniti z njegovo pomočjo svoje slušateljstvo z jugoslovensko literaturo. Včeraj je predaval dr. Popović o značilnosti »Gorskega venca«, jutri bo predaval o komediji Marija Držića, v soboto pa o kronologiji v delih Sv. Save za slavnostne izdovoljarije.

— **Čekovni promet s Francijo in Alžirijom.** S 1. majem uvede Pošta hranilnica čekovni promet s Francijo in Alžirijom pod istimi pogoji, kakor z drugimi državami. Doslej je uveden čekovni promet s Češko-slovaško, Avstrijo, Madžarsko, Švicco, Španijo, Belgijo, Nemčijo, Holandsko, Dansko in svobodnim mestom Gdansk. Navodila in informacije daje brezplačno Pošta hranilnica v Beogradu in njene podružnice v Sarajevu, Zagrebu, Ljubljani in v Skoplju.

— **Državni upokojenci in vozne olajšave na železnicih.** Na zadnjem običnem zboru državnih upokojencev za Slovenijo, ki se je vršil v Mrakovih gostilnicah na Rimski cesti, so vzeli zborovalci za zadovoljstvom na znanje, da je prometni minister njih deputaciji obljubil trajne polovične legitimacije vsem onim državnim upokojencem, ki so doslužili v svojo službeno dobo. Kakor znano, so imeli državni upokojenci doslej letno samo tri vozne olajšave ter bo z neomejenimi železniškimi legitimacijami državnim upokojencem vsakako zelo ustreženo.

— **Vojni škodovanci — prečani — pozor!** Odbor vojnih škodovancev v Mariboru naznanja, da se vrši dne 5. maja t. l. ob 13 uri v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru obliž sestanek vojnih škodovancev, na katerem poročajo deputacija o svojih uspehih ob času intervencije glede vojne odškodnine v Beogradu. Ker je sestanek važnega pomena, se pričakuje polnoštevilna udeležba.

— **Se nekaj brezplačnih mest za kmečke mladeniče** je prostih v Kmetijski šoli na Ormu in sicer v pripravljalnem gospodarskem tečaju, ki je bil pred nedavnim časom razpisal v našem listu. Šolanje je brezplačno, a učenci tega tečaja imajo prednost na brezplačno mesto tudi v redni letni ali zimski šoli. Opozorimo kmečke gospodarije zlasti iz krajev, kjer imajo eno- ali tričlanske šole, da ne zamude ugodne prilike za brezplačno izobrazbo svojih sinov — bodočih gospodarjev. Kdor hoče priliko izkoristiti naj prošnjo tako napiše, ko kolkuje s kolki za 25 Din, priloži krstni list, domovnico in zadnje šolsko spričevalo ter vse skupaj takoj pošlje ravnatelju Kmetijske šole na Ormu, p. Novo mesto vsaj do 5. maja. Svetujemo pa hitri odločitvi, sicer bo prepozno in bodo vsa mesta, ki jih je malo, že oddana. Merodajne čimtelje po kmetijskih prošnjo, da na ta razpis blagovolijo opozoriti kmečke gospodarije. — Ravnateljstvo.

— **Tečaj za planinske pastirje.** Planinski odbor za srez Radovljico priredi v nedeljo dne 28. t. m. ob 14. uri v občinski dvorani na Jesenicah poučen tečaj za planinske pastirje z sledečim vspeedom: 1. Sodelovanje pastirjev pri planinskih melioracijah, 2. Planinski sirsarstvo in mlekarstvo, 3. Bolezni in neizgode, ki se navadno pojavljajo na planinah in njih odpravo. Pri tej priliki se bodo dobri planinski pastirji razdelili tudi nagrade.

— **Za mrtve proglašeni.** Okrožno sodišče v Celju je uvedlo postopanje, da se proglašajo za mrtve Janez Jelen iz Laz, Andrej Kos, bivajoč naposled v Osterfeldu v Nemčiji, Jožef Delčnjak iz Sel, Jožef Vodovnik iz Ljubije, Franc Jakše iz Spod. Slemen,

Franc Stropnik iz Lepe njive, France Černovšek iz Nove Stitve, brata Janez in Alojzij Podgoršek iz Pavlove vasi ter Jakob Malec iz Zuzma.

— **Razid društva.** Krekova mladina, centrala v Ljubljani, je po društvenih pravilih razpustila svojo podružnico v Ljubljani.

— **Nalezljive bolezni v ljubljanski oblasti.** Od 1. do 7. t. m. je bilo v ljubljanski oblasti 49 slučajev škrlatinke, 166 ošpic, 4 tifuznih bolezni, 12 davice, 5 šena, 2 hripice in 1 krčevite odreenelosti.

— **Razpust društev.** Društvo »Vinarsko društvo za ormoški okraj« s sedežem v Ormožu in »Prva narodna godba« v Novi vasi pri Ptuiju sta razpuščeni, ker nimata pogojev za pravi obstoj.

— **»Zika« kvartet,** ki je postal s svojimi koncertnimi nastopi v tu- in inozemstvu eden najpriznanejših in najslavnejših, nastopi v radio-oddajni postaji dne 25. t. m. ob 20. uri s sledečim programom: Heydn-kvartet C-mol (4 stavki), Dvorak-kvartet F-dur (amerikanski, 4 stavki). S tem je uprava Radio-Ljubljana pridobila za nastop ta prosluli godalni kvartet, bo gotovo ustregla številnim svojim naročnikom.

— **Občni zbor gremija trgovcev za srez Kranj** se vrši v torek dne 7. maja 1929 ob 16 uri v restavraciji Narodnega doma v Kranju.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno in vedro vreme. Včeraj je bilo v vseh krajih naše države bolj ali manj oblačno. Deževalo je v Zagrebu, Beogradu, Skoplju in Splitu. Maksimalna temperatura je znašala v Skoplju 20, v Splitu in Zagrebu 14, v Ljubljani in Mariboru 12, v Beogradu 7 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760 mm, temperatura je znašala 7,5.

— **Nesreča pri delu.** Slavo Subošić, 24-letni drvar pri meščanski korporaciji v Kamniku, se je pri delu nevarno vsekval v desno nogo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

— **Surov napad.** V bolnico so včeraj popoldne pripeljali težko poškodovanega 15-letnega posestnikovega sina Janeza Reboliča iz Ponove vasi. V levo stavo ga napadla in pretepla Josip Koder in France Mehle iz iste vasi. Poškodovana sta ga na glavi in po levem očesu.

— **Zagonečen samomor v Sienici.** Pred letom dni se je v Sienici omožila Hafija Ilić. Vzela je siromašnega seljaka Aziza Zecovića. Njena mati in drugi sorodniki so Hafiji odločno odsvetovali možitev s siromašnim seljakom, kajti bili so prepričani, da bi Hafija lahko dobila bogatejšega moža, ker je bila zelo lepa. Hafija matere ni poslušala in postala je žena Aziza Zecovića. Pred dnevi so jo našli obešeno v hiši njenega moža. Bila je komaj 19 let stara. Hafija je bila usodnega dne prav dobro razpoložena. Ko so proti večeru vsi odšli k sosedu, je mlada žena vzela pas in se obesila v vež. Našel jo je mož, ko se je vrnil domov in prižgal svetilko. Bila je že mrtva. Najverjetneje je, da se je mlada žena obesila, ker ji mati ni hotela odpustiti, da se je poročila s siromašnim kmetom.

— **Osumljena kuharica izpuščena.** Iz Velikega Bečkereka poročajo, da je nedavno povzročila veliko senzacijo nenadna smrt bivšega direktorja Narodne banke Kostića. Tako je nastal sum, da ga je počasi zastrupila njegova kuharica. Ta je bila namreč žena bančnega sluga, ki ga je direktor zaradi nekorektnosti odpustil. Po preiskavi se je ugotovilo, da je kuharica nedolžna. Neki dunajski specialista, ki je Kostića zdravil, je izjavil, da je direktor bolehal na črevesnem katarju in težki pljučni malariji. Državno pravdnštvo je aretirano kuharico takoj izpustilo.

— **Proces proti denuncijantom iz Velikega odgođen.** Iz Osijeka poročajo, da je velika razprava proti 11 Nemcem, ki jih je državni pravdnik obtožil denunciacij z usodnimi posledicami med vojno, preložena, ker je sodišče sprejelo predlog zagovornikov, naj se zaslišijo še nekateri prič. Za pričo je povabljen tudi bivši avstrijski general Litgendorf, ki živi sedaj v Lincu.

— **Najbolj strupena kača v Bosni.** V Bosni se mudi berlinski prirodoslovec profesor Rojke, ki proučuje bosansko favno. Ugotovil je, da živi v Bosni in deloma tudi v Črni gori in Albaniji kača, ki ji pravijo Bosanci »šarkas« in ki ima najhujši strup od vseh v Evropi živečih kač. Šarkin je strup tako močan, kakor strup kače klopotača, ki živi v Ameriki in pa kač, ki žive v Indiji.

— **Samomor ali umor elegantne dame.** Blizu Smedereva je Dunav naplavlil truplo lepo oblečene ženske, ki je po zunanosti sočela iz boljših krogov. Oblečena je bila v svifeno perilo z monogramom L. B. Stara

je bila po mnenju sodno-zdravniške komisije okoli 20 let. Neznanka je imela v ustih več zlatih zob. Nohte na roki in na nogi je imela lepo negovane. Truplo so pokopali na pokopališču v Kovinu. Ni bilo mogoče ugotoviti identitete utoplenke in tudi ne, ali je izvršila samomor, ali gre za zločin.

— **Kot noč in dan** je razlika, ako ne rabite raznih poceni sredstev za pranje, ampak vzamete ŽENSKO HVALO in SCHICHLOVO TERPENTINOVO MILO. — Pogledite naš današnji inšert!

Iz Ljubljane

— **Iz Jugoslav. — češkoslovaške Lige v Ljubljani** občni zbor bo jutri v petek 26. t. m. ob 20. v »Zvezdi« z običajnim dnevnim redom. **Vabimo vse člane,** da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. Glavna skupščina Saveza Jugoslav. — češkoslov. Lig bo v nedeljo 28. t. m. ob 9. v »Čehoslov. Narodnem domu« v Beogradu. Delegati Lig imajo polovično vožnjo in dobijo poine stroške v Beogradu povrnjene.

— **Iz Novo vilo v Strolški ulici** gradi Valentina Tiller. Betonski temelji je do malega izgotovljen. Poslopje bo enonadstropno. Zidarska dela so v rokah stavbenega podjetnika Ivana Vižintina.

— **Iz Razveseljena vest za radioamatorje.** Nprestane pritožbe ljubljanskih radioamaterjev in ljubiteljev radia radi motenj, ki jih je povzročal ljubljanski tramvaj, so napotile upravo Malocestne železnice, da je pustila te dni na ločilih (Bigel) svojih voz montirati posebne bakrene žice, ki bodo preprečile vsako prasketanje. Čim bodo z žicami opremljeni vsi vozovi, si bodo ljubitelji radia globoko oddahnil.

— **Iz Prememba posesti.** M. Tabor je prodal svojo dvonadstropno hišo v Korojski ulici gostilničarju in posestniku J. Mačku, ki izvršuje svojo obrt v omenjeni ulici. V hiši M. Tabor je bila, kakor znano, krčma »Pri koscu«. G. Maček bo hišo primerno preuredil v svoje obrtne namene.

— **Iz Železna cestna ograja za gradom** je je v skrajno slabem stanju. Prečnice na več krajih manjkajo, ali pa so skrivljene in od rje razjedene, da niso več kos svojih nalogi. Vsa ograja je potrebna nujne poprave in obnove.

— **Iz Zakup lova občine Zr. Siska.** V petek dne 17. maja 1929, ob 9 se bo v uradu sreskega poglavarja za ljubljansko okolico v sobi št. 1, potom javne dražbe oddal v zakup lov občine Zgornja Siska za dobo od 1. junija 1929 do 31. marca 1934. Dražbeni pogoji se lahko vpogledajo vsak ob uradnih urah.

— **Iz »Ljubljanski Sokol«** opozarja svoje članstvo na poziv JSS za vdeležbo na zletu poljskega Sokolstva v Poznaniu v dneh 28., 29. in 30. junija ter na pokrajinskem zletu v Plzni dne 7. julija. Prijava sprejema društvena pisarna v »Narodnem domu« med uradnimi urami od 6. do 8. zvečer, kjer je tudi položiti znesek za vožnino (polovična cena). — Bratje in sestre! Prihranite svoje redne dopuste za te zlete kjer se vam bo nudila prilika za razmeroma malo denarja videti krasne kraje — Warscawo, Prago in Plzen — kar pa je glavno, da boste prisostvovali na sokolskih zletih ki vam ostanejo v večnem spominu. Zdravo! — Odbor.

— **Društvo »Sočas«** v Ljubljani naznanja članom in prijateljem, da se bo vršilo prihodnje in zadnje predavanje v tej sezoni 4. maja t. l. Ime predavatelja in temo bo mo pravočasno objavili. — Odbor.

— **Iz »Ljubljanski Sokol«** priredi v soboto 4. maja ob pol 9. zvečer v restavraciji »Zvezde« družabni večer — sestanek stare in mlajše sokolske generacije — na katerega vse brate in sestre vlijudno vabimo, prav posebno pa še naše stare preizkušene sokolske delavce ter članstvo ostalih ljubljanskih in okoljskih sokolskih društev. Zdravo! — Odbor.

— **Iz Razstava risarskih in pismenih izdelkov** obrtno nadalejvalne šole za umetno in oblačilno obrt bo v nedeljo dne 28. aprila od 9.—17. na IV. deški osnovni šoli (Na Prulah) v prifilcu levo. P. n. občinstvo se opozarja na to razstavo, zlasti pa želimo, da si jo ogledajo obrtniki umetne in oblačilne obrti.

— **Iz Nesreča ali zločin.** V bolnico so včeraj popoldne pripeljali težko poškodovanega delavca Mavricija Ulčaria iz tovarne Remec & Komp. Imel je globoko rano na glavi in je bil nezavesten. Zavedel se tudi še danes ni. Dozdale ni znano, ali se je Ulčar onesrečil, ali je postal žrtev zavratnega napada.

— **Iz Slamniki v spaženje** se sprejmejo do konca tega meseca pri P. MAGOČI v Ljubljani.

— **Iz Ure za birno.** F. Coden. Prežernova 1.

Iz Celja

— **c Avtomobilista brezobzirnost.** Predvčerajšnjim je divjal po Glavni cesti v Gaborju v smeri proti Mariboru neki sofer s svojim avtomobilom s tako brzino, da je le čudno, da se spričo velikega prometa na tej cesti ni zgodila kakšna nesreča. Ker je bila cesta radi več dnevnega deževja zelo blatna, so ljudje prestrašeni hiteli k hišam, da se vsaj nekoliko obvarujejo pred močnimi curki blata, ki je letelo izpod avtomobilskih koles. Blato pa jih je kljub temu v polni meri doseglo in marsikdo je prišel domov tako, kot da se je valjal sredi blatne ceste. Sofer, čigar avtomobilsko evidenčno število so prizadeji pasanti spoznali, se je v avtu obrnil in se žrtvam svoje obnosnosti na vse grlo smejal. Ko bo pozvan na policijo, ga bo smeh najbrže minil.

Šaljapinu primanjkuje denarja

Slavni ruski pevec ima številno rodbino, ki hoče živeti na njegov račun. — Šaljapin kot pevec in igralec.

»Theatro Reale dell' Opera v Rimu je vporočilo 19. t. m. premiero »Boris Godunov« in povabilo na njo najslavnejšega nosilca glavne vloge Fedora Šaljapina. Neki rimski novinar opisuje Šaljapina pri skušnji.

V pavzi med prvim in drugim dejanjem me je povabil ravnatelj tiskovne pisarne rimske kraljevske opere v dvorano, kjer se vrše skušnje. Hotel mi je napraviti presenečenje. V ozadiju dvorane sem opazil skupino gospodov in dam. Za klavirjem je sedel pijanist, pri njem je stal znameniti dirigent Gaetano Bavagnoli, ki je dajal z roko takt, za njima je pa stala skupina igralcev, med katerimi je prevladovala krasna postava moža, ne več mladega, pač pa stasitega, visokega in elegantnega. V hipu, ko sem vstopil, je ta gospod plesal.

— Šaljapin. — mi je zašepetal še tiskovne pisarne.

— Kaj na dela? Se nikoli nisem videl, da bi Boris plesal.

— Kaže drugim, kako je treba plesati.

Zanimivo je gledati velikega igralca pri skušnji. Spomnil sem se slavnega baritonista Kasilhanna, ki je pri skušnjah govoril in gestikuliral docela naravno. Bil je učitelj, igralec in človek obenem. Ni se dalo reči, kje se konča eno in začenja drugo. Tako je tudi s Šaljapinom.

— Pogledite, takole morate plesati, se je obrnil Šaljapin k igralcem. Nikoli ne smete biti utrujeni in ne pozabite, da igrate. Videti sem nekoč Josefa, ki se je pri skušnji tako življal v svojo vlogo, da je nenadoma sunil s pestjo v trebuh igralco, stoječo kraj njega. Igralec se mora obvladati. Na gledalce mora napraviti vtis, da se razvija na odru strašna drama, istočasno pa mora mimati sam pri sebi: Vrag vzemi onega gledalca v prvi vrsti, ki neprestano cepeta z nogami.

To se mi je zdelo neverjetno. Kako je mogoče, da bi bila velika dramatična sila, s katero je Šaljapin ustvaril postavbo »Boris Godunov«, samo plod suboparnih računov? Morda je pa haš v tej mehanični konstrukciji osebnosti taja, ki omogoča velikemu ruskemu pevcu igrati še zdaj po tolikih reprihah te opere glavno vlogo z enako živahnostjo, verjetnostjo in privlačnostjo, kakor prvič. Rad bi ga bil vprašal o tem in onem, toda Šaljapin mora znati človek v prvi vrsti poslušati. Vedno je slikovit in zanimiv. Končno sem le ujel trenutek, da sem ga vprašal, zakaj ni odpotoval v Francijo, kamor je bil prvotno namenjen. Odgovoril mi je, da mu v Francijo ni kazalo, ker ima premalo denarja. Začuden sem ga pogledal, kajti vedno sem bil mnenja, da Šaljapinu denarja ne primanjkuje.

— Da, da, res nimam denarja. Bil bi bogat, da ni bilo revolucije in da nimam številne rodbine. Težko je vzdrževati 15 rodbinskih članov. Umetnik je vedno oče, čeprav ima že odrasle otroke. Dan za dnem dobivam od svojih pisma, eden hoče preizkusiti svoj sistem melioracije Sibirije in me prosi, naj mu pošljem dovolj denarja, drugi se hoče oženiti in misli, da mu moram jaz kriti stroške za poroko, ker zasluži povprečno 5000 rubljev na večer. Moji domači računajo zelo enostavno. 5000 krat 365 rubljev je res celo premoženje, toda pomisliti je tre-

— **Novo kopališče in regulacija Savinje.** Po načrtu za izvedbo regulacije Savinje v celjskem odseku mora odostati damsko kopališče na desnem bregu Savinje, dočim moško kopališče ostane. Mestni občinski svet je sklenil, da zgradi na Skobernetovem svetu med Rakuschevo vilo in Savinjskim dvorcem s sodelovanjem Zdravstvenega doma moderno kopališče v obliki podkve. Na desni strani bi bili moški oddelek, na levi damski, v sredini na bi bile terapevtske in tople kopeli. V sredini med obema oddelkoma in ostalimi kopeli ter Savinjo pa bi se zgradilo veliki, prostorni bazen. Stroški so proračunani na približno 3 milijone Din. Damsko kopališče se ne bo podrljo popelj, dokler ne bo gotovo novo kopališče, ker se bo zgodilo šela prilagoditve leto.

ba, na ne morem peti vsak večer. Nastopim lahko kvečjemu 80-krat na leto. Vsak nastop me zelo utruji. Kdor ve, kaj se pravi biti igralec, mi bo pač priznal, da govorim resnico.

Šaljapin vedno naglašajo besedo igralec. Zdi se, da pevec zani sploh ne obstaja, odnosno da stoji daleč v ozadiju. Misli, da s svojo teorijo igralskega mehanizma vara občinstvo, ne opazi pa, da vara tudi samega sebe. Šaljapin je kakor vsi veliki ruski umetniki v prvi vrsti instinktivni igralec. Rad ima Shakespeara, ker vidi v njem genija, ki najlepše prikazuje značaj človeka in njegove strasti. Cilj njegovega življenja je bil igrati Shakespeara, da bi na njem apliciral svojo izredno interpretacijsko umetnost, prodirajočo do dna duše.

Leta 1898 je začel Šaljapin študirati z znamenitim pianistom in skladateljem Rahmaninovim Musorgskega in Rimskega Korsakova. »Boris Godunov« mu je tako ugajal, da je hotel poznati partituro od začetka do konca. Pel je vse vloge, moške in ženske, od prve do zadnje note. Boris je pa hotel poznati tudi iz zgodovinskega vidika in zato je čital Puškina in Karamzina. Pa tudi to mu ni zadostovalo. Obrnil se je na slavnega profesorja zgodovine na moskovski univerzi Ključevskega, ki ga je seznanil z zagonetko nesrečnega Borisa. Celo noč sta predsedala s profesorjem na vrtu in govorila o Borisu. Pri skušnjah je Šaljapin takoj opazil, da igralec napačno razumeje svoje vloge. Ravnanje so se po navodilih režiserja, v kolikor je šlo za način petja, v svoje vloge se pa niso znali poglobiti.

Zagreški šund se zopet širi

Ljubljana, 25. aprila.

Pred dobrim letom so se pojavili v Ljubljani in Sloveniji zagrebški razpevalci in založniki šundliterature, ki so začeli kar na debelo razpečevati fantastične romane kot n. pr. »Grof Karlo Moor«, »Osvetnik«, »Mussolinov« itd. S tem živimo so začeli mestupljati našo mladino, ki je navdušeno kupovala odlomke romanov po 2 Din. Ker založniki svojih romanov niso mogli plasirati po knjigarnah in založbah, so jih oddajali v trafike.

K sreči se je vsa naša poštena javnost uprla početju zagrebških založnikov in njeni protesti so toliko zalegli, da so se zagrebški špekulanti ustrašili in nehali širiti po Sloveniji šund.

Toda puške niso vrgli v koruzo, kajti te dni so se najnovejši proizvodi šunda zopet pojavili po Sloveniji. Ne sicer v obliki zvezkov, marveč v obliki malega časopisa, ki nosi naslov »Domači list«. Ta list ni ničesar drugega, nego krinka, pod katero se skrivajo zagrebški založniki. Na prvi strani namreč prinaša dve ali tri brojavke, na drugi in ostalih je pa nadaljevanje romana »Mussolinov«, »Grofica beračica« itd.

Tako stikajo zagrebški založniki zopet vtihotapljeni svojo literarno gnojnico v Slovenijo in zastrupljajo našo mladino. Ali res ni nikogar, ki bi to preprečil?

Pri starinarju.

— Zal vidim, da nimate takih starin reči, kakršne bi rad imel moj zaročenec. Moj zaročenec namreč zbira starine.

— To sem takoj opazil, odgovori starinar.

Auguste Blanche:

19

Na valovih strasti

Roman

Vse to je znal Armand Cambon, toda to ni mnogo za junaka romana. Bilo bi morda bolje, če bi bil znal trgati zlate in srebrne verižice, namesto da jih je delal, kakor je običajno pri mnogih junakih. Edino, v čemer jim je bil podoben, je bilo, da je ostal začasno brez dela, kar bo morda potlačilo najbolj romantične duše med našimi čitatelji. Lahko torej pričakujemo od njega mnogo pustolovščin, ker ima za take reči dovolj časa. Sicer jih je pa nekaj že doživel, kakor smo slišali, in če ostane živ, se mu obetajo še nove. Trenutno je zaposlen s tem, da vodi očeta k njegovemu stolu, kar hoče, da bi očeta priznal svojim pohabljenim nogam. Armand je dober sin in ljubi očeta nad vse. Doslej ni mogel ljubiti nikogar drugega, kajti matere se komaj spominja kot žene, ki ga je včasih pošteno naštekala, včasih mu je na poljubljala solzne oči, če je preveč plakal.

Se en spomin ima na mater in sicer molitev, katere ga je naučila in ki jo je molil pozneje vsak večer, kajti izražena je bila v besedah, enako tujih njemu, kakor vsem drugim Francozom. Molitev se je glasila:

Gud, som hover barnen kär,
Se till mig, som liten är!
Vort min vägs och lycka vänder.
Står dock i dina händer.

Kakor smo pravkar omenili, je porabil vsak večer, predno je legel k počitku, da je ponovil to molitev na pamet, čeprav ne povsem gladko. Če bi ga bil slišal Šved, bi ne spoznal v nji prve in nepozabne molitve iz otroških let. Armand, ki ni razumel niti besede, je kljub temu molil z največjo pobožnostjo, ker je vedel, da zaspil po tej molitvi zelo sladko in da bo videl v sanjah svojo mater, ki je govorila z njim v neznanem jeziku, pa ga je vendar dobro razumel.

Naj nam noben zasmehevalec ne očita sebične domneve, da v nebesih naše govore švedsko, nego francosko. Armand Cambon je bil, kakor smo že slišali, po očetu Francoz, po materi pa Šved, torej sin severa in juga.

Pozdravljen, bodi mi srčno pozdravljen, sinko! — je vzkliknil oče, ko je končno sedel. — Bal sem se zate, skrbelo me je... da zares... skrbelo, dragi moj Armand.

— Zakaj pa, oče? — je vprašal Armand zamišljeno, kajti že vedno je mislil na svojo dvojno pustolovščino.

— Ponoči sem imel čudne sanje... zelo čudne sanje.

— Nič drugega nego sanje, oče?

— Hočeš reči, da se zavoljo sanj ni treba razburjati... no, dobro, tudi jaz ne verujem v sanje, čeprav ni dobro zanikati to, česar ne vemo točno.

— Kaj se je vam pa sanjalo?

— Da sem preskočil Seino pri Pont Neufu pri spomeniku Henrika IV.

— Preskočil Seino?

— Inu, slišiš, da so bile samo sanje, — je dejal oče in se ozrl smeje na svoje lesene noge. — In če se prav spominjam, je bila Seina rdeča ko kri, a spomenik Henrika IV. je bil prozoren nalik senci. Spominjam se tudi dobro, zakaj sem tvegala tako nevaren skok. Zdelo se mi je namreč, da stojim na drugem bregu tvoja mati, skromna Marija, in da me vabi k sebi.

— Ali ste tudi govorili z mojo materjo?

— Pokazala je na rdečo reko, rekoč: Pazi, da naš mali Armand ne pade v to rdečo reko, kajti kdor pade v njo, ne pride nikoli več na suho. Tako mi je dejala in slišal sem njene besede tako razločno, kakor slišim zdajle tvoje.

— Inu, bile so res čudne sanje.

Toda tole se mi zdi v njih najbolj čudno.

— Kaj pa?

— To, da sem imel pred leti skoro iste sanje. Bilo je v noči med 25. in 26. julijem 1830.

— V noči med 25. in 26. julijem 1830? Torej v noči pred julijsko revolucijo, oče?

— Da, tudi takrat je bila Seina rdeča.

— A kip Henrika IV. je bil senca?

— Tega se ne spominjam več točno. Toda tvoja mati je stala takrat na istem bregu in mi je kimala z glavo.

— In kaj je dejala.

— Isto, kar je rekla snoči: Pazi, da naš mali Armand ne pade v rdečo reko, kajti kdor pade v njo, ne pride nikoli več na suho. Drugi dan je izbruhnila revolucija, ki me je pripravila ob noči na osadila krono Karla X. na glavo Ludvika Filipa.

— In zdaj mislite, da izbruhne nova revolucija?

— Ne samo, da mislim to, marveč sem celo prepričan, — je odgovoril Cambon starejši z zamolklim glasom. — Toda to moje prepričanje se opira na nekaj drugega, nego so sanje... to prepričanje imam že davno.

— Toda, ubogi moj oče! — je dejal Armand in ga ljubeče pobožal po rami, — saj nog ne morete več izgubiti.

— Zato imaš pa ti dve nogi, ki sta tem trdnjši... Armand, ne pozabi na materino svarilo.

— A kdo bi to pot dobil krono Ludvika Filipa? — je vprašal Armand tiho. — Morda senca Henrika IV.? Senca vendar ne more nositi krone... kraljestva je že konec, oče.

Nekaj časa sta oba molčala in razmišljala. Bila sta prepričana, da imata enake nazore, dasi sta se bala izraziti z besedami to pričakovanje.

— Kdo bi nas vodil? — je vprašal oče z zamolklim glasom. — Kje imamo svojega Lafayettea?

— Nimamo Lafayettea, ki bi vodil, — je odgovoril Armand, — ne Lafayettea, ki bi svetoval... Nobenega Lafayettea nimamo, ki bi sredi trofei zmage francoskega naroda objel princa in vzkliknil: Tu vidite najboljšega republikanca! Ne, oče, tega k sreči nimamo.

Najbogatejši mož v Evropi je Grk Zaharov

Zanimiva knjiga o zagonetnem Grku, ki je pomagal zavezniškom poraziti centralne države. — Tudi kot mecen je Zaharov praktičen.

V Berlinu je izšla te dni pod naslovom »Mož v temi« zanimiva knjiga, v kateri opisuje avtor dr. Lewensohn življenje najbogatejšega moža v Evropi Bazila Zaharova. Zaharov, znan tudi pod imenom »zagonetni Evropec«, je deloval kot eden najvplivnejših članov mednarodnega finančnega sveta med svetovno vojno v interesu zavezniških držav in po vojni je napravil finančne operacije, o katerih se je mnogo govorilo in pisalo. O njem krožijo razne govorice, med drugimi tudi trditve, da je finančni bivšega avstrijskega cesarja Karla, ko je snoval državni prevrat.

Po vojni je moral Zaharov opustiti finančne spekulacije, kar mu je baže zagrenilo življenje, čeprav je star že blizu 80 let. Pariška palača, iz katere je vodil pogajanja z najodličnejšimi državniki ter odločal o vojni in miru, je zdaj prazna. Kljub temu jo pa policija še vedno straži. Zaharova vozi zdaj sluga v vozičku po Monte Carlu in stari finančnik skoro z nikomur ne govori. Za razne izmišljene govorice in zlobne laži o svoji preteklosti se ne zmeni. Samo enkrat je ovrgel laž in sicer, ko so nekateri inozemski listi poročali, da sta z Lloyd Georgem dobra prijatelja.

Zaharov ima najvišja odlikovanja, ki jih je potreboval pri svojih finančnih operacijah. Ogromno bogastvo mu je odprlo vsa vrata in mu omogočilo, da se je tujatvam pojavil v vlogi velikega dobrotnika, kar je bila obenem dobra trgovska reklama. Kot mecen je bil glede na svoje ogromno bogastvo vedno skromen, varčen in praktičen. Ustanovil je fond za podpiranje letalstva, votal je 200.000 frankov, da so se mogli francoski sportniki udeležiti olimpijade v Antwerpnu, podpiral medparlamentarno komisijo v Parizu in ustanovil je za Francijo Balzacovo literaturo.

Med evropskimi državami sta samo Belgija in Češkoslovaška tako srečni, da prodajata radij, ki je pač najdražja stvar na svetu. V Belgiji pridelujejo radij iz rud, ki jih uvažajo iz belgijskega Konga. Na Češkoslovaškem se pridobiva radij v jachymovskih rudnikih, ki so pod državno upravo. Za en gram radija je treba zmlati in obdelati 80 centov tako zvane smolnate uranijeve rude. Zato ni čuda, da je radij tako drag. Radij prodajajo bolnicam, klinikam in zdravnikom. Radij izloča radioaktivne žarke, s katerimi obsevajo bolnike in lečijo razne kožne bolezni, v prvi vrsti

na nagrado v znesku 20.000 frankov, čeprav se mu zdi umetnost nepotrebna. Najbolj pa skrbi Zaharov kot Grk za svojo domovino. Podpira vas Tavlo, v kateri je preživel otroška leta, v Atenah je ustanovil Pasteurjev zavod za proučevanje nalezljivih bolezni — atenski bolnici »Evangelismos« je poklonil za 10 milijonov drahem radija in ustanovil je polikliniko za siromašno dečo. Podpira mnogo grških študentov v Parizu, mladim grškim umetnikom pa nikoli ne da podpore, češ, da mora svoje rojake odvracati od poklicev, v katerih človek niti za vsakdanji kruh ne zasluži. Zaharov želi, da bi se njegova domovina uveljavila tudi na evropskem trgu, toda ne kot dežela klasičnih razvalin, temveč kot moderna država. Da bi Grčija ne zastajala v Parizu za drugimi državami, je zgradil za grško poslanstvo krasno palačo. Povsod, kjer ima vpliv in interese, velja Zaharov za neoficielnega zastopnika Grčije. Celo za svoje rojake je »mož v temi«, ki deluje vedno za kulisami ter prepušča slavo drugim.

Kot dober trgovec Zaharov ne loči politike od trgovine. Dobra politika je po njegovem mnenju ona, ki dobro nese. Samo enkrat se je iznevil temu principu in sicer med vojno v Mali Aziji, ko je dobavljal grški vojski orožje in strelivo, ne da bi vprašal, kdo prevzema jamstvo in kdo bo račun poravnal. Trgovec, za katerega je politika samo sredstvo vsednega trgovskih ciljev, je postal politik. In to je postalo usodno za Grčijo in tragično zanj, kajti Zaharov je v najboljši volji pomagati svoji domovini zakrivil enonienih največjih nesreč. Ta vojna je zahtevala tisoče človeških žrtev in pol milijon Grkov se je moralo po nesrečni vojni s Turčijo izseliti iz Male Azije.

Z radijem je treba ravnati zelo previdno

Kako pridobivajo in spravljajo radij. — V malih količinah je radij zelo učinkovito lekarstvo, v večjih pa zdravju in življenju nevaren

Med evropskimi državami sta samo Belgija in Češkoslovaška tako srečni, da prodajata radij, ki je pač najdražja stvar na svetu. V Belgiji pridelujejo radij iz rud, ki jih uvažajo iz belgijskega Konga. Na Češkoslovaškem se pridobiva radij v jachymovskih rudnikih, ki so pod državno upravo. Za en gram radija je treba zmlati in obdelati 80 centov tako zvane smolnate uranijeve rude. Zato ni čuda, da je radij tako drag. Radij prodajajo bolnicam, klinikam in zdravnikom. Radij izloča radioaktivne žarke, s katerimi obsevajo bolnike in lečijo razne kožne bolezni, v prvi vrsti

na raka. Izžarevanje radioaktivnih žarkov je v bistvu istega značaja, kakor znani Röntgenovi žarki, samo da je učinkovitejši. Z radijem polnijo drobne steklene epruvete ali platinaste igle, tako zvane radiore. Radij se pa ne rabi sam, marveč njegove soli, navadno klorid ali siran radija. Radij v teh solih izžareva prav tako, kakor če bi bil čist.

Da se točno ugotovi obseg radija v soli, s katero je napolnjena steklena epruveta ali platinasta igla, je treba točno izmeriti množino izžarevanja, ki se širi iz epruvete ali igle na vse stra-

ni. To je tako zvana gama izžarevanje. Kakor Röntgenovi žarki, tako se tudi to izžarevanje ne vidi, toda če mu je človeški organizem izpostavljen deli časa, ga lahko uniči. V malih količinah vpliva blagodejno, v velikih pa škodljivo. Z radijem je treba torej ravnati previdno in v bližini večjih količin se človek ne sme dolgo muditi.

Meriti točno množino gama izžarevanja ni lahko. Te naloge je kos samo v radioaktivnosti izvežban fizik. Merjenje radija se vrši na ta način, da primerjamo epruvete z radijo soljo z neznan količino radija z epruveto, v kateri je znana količina radija. Epruvete, napolnjene z radijo soljo, v kateri je znana količina radija, se nazivajo etaloni. Državni radiološki zavod v Pragi ima v svojem tresoru več takih etalonov, v enih je okoli 2 miligramov radija, v drugih 100 miligramov itd. Te etalone so primerjali s praškim mednarodnim etalom.

Princip aparature za merjenje radija je preveč strokovnega značaja, da bi mogli na tem mestu o njem govoriti. Gre za tako zvan kompenzacijsko metodo. Manjše množine radija se pa lahko merijo zelo enostavno z elektroscopom, ki ga obdaja 3 mm debela steklena stena. Listek elektroscopa pada tem hitreje, čim večja množina radija je kraj njega. Z iglami se dela lažje, nego s steklenimi epruvetami. V pratinastih iglah navadno ni večjih količin radija, iglo lahko primemo s pinceto in jo v roko ni treba prijemati s prsti. Mnogo težje je delati s steklenimi epruvetami, v katerih so radijeve soli. V takih epruvetah je včasih do pol grama radija, tako, da so zelo drage, obenem pa krhke in se lahko pri najmanjši ne previdnosti razbijejo. Zato so navadno shranjene v večjih steklenih epruvetah, v katerih je kondenzirana voda.

Epruvete in igle morajo biti seveda dobro zaprte, da radioaktivni plin ali tako zvana radijeva emanacija ne uhaaja. Tega plina se razvija zelo malo, tako, da ima v epruveti cela stoletja dovolj prostora, pač pa širi zelo močne žarke. Če bi se ga kdo nadihal, bi utegnil umreti, gotovo bi pa trpel na silni slabokrvnosti. Često je treba meriti premer epruvete s kontaktnim merilom. Pri tem je treba držati epruveto na kraju, kjer ni radija. Če bi držali epruveto na kraju, kjer je radij, bi si prste opekli ali pa bi nastale na njih rane, ki se nikoli ne zacelijo. Rane, ki jih povzroča izžarevanje radija, so neke vrste rak. Z radijem je treba ravnati previdno in naglo. On, ki imajo opraviti s tem dragocenim elementom, se morajo varovati zlasti vseh nepotrebnih kretanj. Zanašati se morajo na spretnost svojih prstov, pa tudi na srečo, kajti v rokah drže epruvete in igle, ki predstavljajo milijonsko vrednost in ki se lahko vsak hip razbijejo. Epruvete in igle, v katerih je radij, spravljajo v steklene posode, v katerih jih prenašajo. Če bi hoteli, da bi steklena posoda skoro popolnoma absorbirala izžarevanje, bi morala biti približno tako velika, kakor 10-hektoliterski sod.

ODLOČITE SAMI

PRI PRIHODNJEM

POPRAVKU ČEVLJEV!

NE KOŽNATO PETO,

temveč samo PALMA PETO!

Razlogi: Prihranek in zdravje.
To je razum in napredek!

Makulturni papir

kg à Din 4.—, pri naročilu

100 kg kg à Din 3'50

prodaja uprava
Slov. Naroda

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov, od preprostega do najnovejšega, in igrači vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. Cenitki franco. Prodaja na obroke.

«TRIBUNA» F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovsk. c. 4.

Lanestliv pomoček za nego las

Z rabo na novo iznajdene francoske pomade »MISEL« se ustavi izpadanje in sivenje las, povrnejo se izgubljeni lasje, odstranijo se vsi pojavi, ki zaradi njih lasje izpadajo in sive. Uspeh je zanesljiv pri 60 do 160 gramih, kakor so že komu dalj časa siveli ali izpadali lasje.

Cene z dostavitvijo vsakemu naročniku na dom: 60 gr 115 Din, 80 gr 150 Din, 100 gr 185 Din, 160 gr 290 Din.

Vsakemu naročilu priložimo garancijo za popoln uspeh za ta lek. Za slučaj, da bi ne bilo uspeha, vrnemo denar in poravnamo vse stroške.

V tuzemstvo pošilja po povzetju Depo za Jugoslavijo pomada »MISEL«.

Beograd Vasina 8 — V Beogradu prodaja lekarna Delini Knez Mihailova 1

Specijalna mehanična delavnica

za popravilo vseh pisalnih, računalnih in kopirnih strojev, razmnoževalnih aparatov in klavirjev.

Lud. Barača, Ljubljana, Šelenburškova ulica št. 6

Točna postrežba!

Konkurenčne cene!

Telefon 2990.

Inserirajte v „Slov. Narodu“!

Urejuje: Jusep Zupančič — Za »Narodno tiskarno«: Fran Jeserjak — Za opravo in iskanje del lista: Oton Christof — Vsi v Ljubljani.

»Mali oglasi«

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znak! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. — Najmanjši oglas 5 par.

Z najboljšim uspehom

se nad 23 let uporablja Lascien troglitce za ozdravljenje spolnih bolezni (triper bole kapanje). V vsaki lekarni po 25 S. Pošto pošlje lekarna Blum, Subotica. 29-L

Uradnik

z večletno prakso, zmožen slov. in nemške korespondence, knjigovodstva (bilancist), stenografije, strojeplava ter vseh pisarniških del, išče službo takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Izjarjen«/857

Ribje olje

sveto, najkakovostnejše, iz lekarn dr. O. Piccolli-ja v Ljubljani: se prilega blodim, slabotnim osebam 257

Čevlje

v kemično barvanje sprejema (trrdka M. TREBAR. Ljubljana, Sv. Petra c. 6. Najboljše barve za barvanje čevljev znamke »Wibbra« in »Renold« vedno v zalogi. 46/L

Službino za vse

čedno, iščem. Naslov v upravi lista. 863

REVMATIZEM.

Zahvalnica.

G. dr. I. Rahlejev, Beograd, Sarajevska 70.

Vaš odrešenje nosi lek RADIO BALSAMIKA. Je jako močan moč reumatične bolečine. Zato se vam zahvaljujem in vam čestitam na tako velikem uspehu. S prvo stekleničko, ki ste mi jo poslali, sem se pozdravil. Ker vidim, da bom rešen, prosim, da mi po povzetju pošljete še dve steklenici Radio Balsamika, za kar se vam zelo zahvaljujem. Velika vam hvala, g. doktor!

S spoštovanjem

Teofil Mitrović, poljedelec.

Manastirac — Južni Brod, 17. VI. 1927

Lek RADIO BALSAMIKA izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij Radio Balsamika dr. I. Rahlejev, Beograd, Sarajevska 70. Dobiva se po vseh lekarnah.